

A Vasutasok Szakszervezete áttekintette a Munka Törvénykönyve (Mt.) módosításának tervezetét, és az azzal kapcsolatos javaslatait, továbbá a törvény módosítással nem érintett rendelkezéseire vonatkozó észrevételeit és aggályait ezúton fejt ki:

- **Az Mt. 87.§ definitív szabályának pontosítása** üdvözlendő, tekintettel arra, hogy a „munkáltató működése” helyett a hangsúly a „munkarendre” tevődik, mely objektív alpra helyezi a szabályozást.
- A 2. §-ban foglalt, **93.§ (4) bekezdésének módosítása**, mely a munkaidőkerettel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség pontosítását és kiszélesítését célozza, a munkavállalókra kedvező, átláthatóságot növelő szabálynak tartjuk.
- **Súlyos aggályunknak adunk ugyanakkor hangot a 3.§-ban tárgyalt, 94.§ (3) bekezdés módosítása kapcsán:**

A 2003/88/EK Irányelv 19. cikkének egyértelmű szabálya alapján kollektív szerződéssel arra nyílik mód, hogy a munkaidőkeret legfeljebb tizenkét hónapra növekedjék. Ennél hosszabb időszak kikötésére még kollektív szerződés esetén sincs lehetőség, **ezért az Mt. e tervezett módosítása az irányelvi rendelkezésekkel ellentétes, mely akár a kötelezettségszegési eljárás lehetőségét is magában rejti.**

Kérdés az is, hogy mint jelent az „objektív ok” fogalma. A fogalmat az irányelv használja ugyan, de a tartalmát a tagállami jogalkotónak ki kell fejtenie. Mivel azonban nincs rá definíció, a munkáltató lehetőségei az irányelv szerinti maximális munkaidőkeret bevezetésére szinte korlátlan. Ezért – az irányelvnek való megfelelés okán – szükséges a jogalkotónak meghatározni az „objektív ok” fogalmát, mely kizárólag 12 hónapos munkaidőkeret alkalmazására ad lehetőséget.

- **Szükséges az Mt. 96.§ új bekezdéssel történő bővítése: „Az általános munkarendben foglalkoztatott munkavállaló rendes munkaidőben a 97.§ (2) bekezdése szerint foglalkoztatható.”** A kiegészítéssel elejét lehetne venni annak a terjedő – joggal való visszaélést megvalósító - munkáltatói gyakorlatnak, mely az eredetileg általános munkarendben foglalkoztatott munkavállalókat az Mt. 101.§ a) pontja hatálya alá sorolja be, lehetővé téve a bérpótlék nélküli vasárnapi foglalkoztatást. (A 97.§ -ra vonatkozó javaslatunk alább olvasható.)
- A szándék, hogy a jogalkotó felülvizsgálja a 4.§-ban tárgyalt, **97.§ (2)-(5) bekezdésének szabályait**, örvendetes, ám a módosításnak mélyrehatóbbnak szükséges lennie. A szöveg ugyanis kísérletet tesz arra, hogy definiálja az általános munkarend és az egyenlőtlen munkaidő- beosztás fogalmát, de ez korántsem tűnik elégségesnek.

Az egyértelműség okán javasoljuk az egyenlőtlen munkaidő-beosztás fogalmát az alábbiak szerint meghatározni:

„Egyenlőtlen a munkaidő-beosztás, ha a munkáltató a munkaidőt a 88.§ (1) bekezdés szerinti napi munkaidőtől ... eltérően osztja be.” Véleményünk szerint a napi munkaidő fogalmának - utaló szabállyal történő - meghatározása a jogalkalmazást és a jogértelmezést segíteni fogja.

A 97.§ (2) bekezdését is kiegészíteni javasoljuk, pontosabban definiálva az általános munkarendet, mint a jelenleg hatályos rendelkezés, s mint ahogyan azt a javaslat teszi: **„Általános munkarend: a munkáltató a munkaidőt heti öt napra, hétfőtől péntekig naponta egyenlő időtartamra, 6 és 22 óra között osztja be.”**

A módosító javaslat ugyanis nem ad választ arra, hogy általános munkarendnek minősül-e az az eset, ha a munkáltató a munkaidőt hétfőtől péntekig osztja be, de e napokon a napi munkaidő mértéke eltér. A 97.§ (2) szerint ez a munkarend is általánosnak tekinthető, ugyanakkor az eltérő beosztás szerinti napi munkaidők miatt valójában ez a munkaidő -beosztás is egyenlőtlen. Indokolt tehát az általános munkarend fogalmának további pontosítása az egyértelműség biztosítása és a munkáltató téves jogértelmezése elkerülése érdekében.

Álláspontunk szerint ugyanis az általános a tipikus. Az általánosnak tekinthető, alapvető munkarend alapján a munkáltató a munkaidőt hétfőtől péntekig osztja be, heti öt napra, nappali munkavégzésre. Ennek okán indokolt a beosztás szerinti napokon túl meghatározni azt a napi időintervallumot, melyben a munkavállaló általános munkarendben foglalkoztatható.

- A 6.§-ban tárgyalt 99 §. (3) bekezdés módosítása kapcsán szintén aggályunknak adunk hangot:

Véleményünk szerint az Mt. jelenlegi rendelkezése sem felel meg az uniós irányelvnek, hiszen nem tartalmazza az irányelv 22. cikkének a) pontjában megfogalmazott, ún. „opt out” jogintézményét, valamint a b)-e) pontokban szabályozott garanciális szabályokat sem. A hivatkozott törvényjavaslat ezt a nem megfelelőséget csak tovább súlyosbítja.

A hosszabb beosztás szerinti napi munkaidőre vonatkozó megállapodás esetében a szabályozásba bekerülne a 15 napos felmondási idő is. Ezt a 15 napos felmondási időt kifejezetten előnytelennek tartjuk a munkavállalók szempontjából. Eddig a hónap utolsó napjára lehetett felmondani a megállapodást, a 15 napos határidő miatt viszont a felmondás akár hat hetes felmondási időt is jelenthet.

- A szintén a 6.§-ban foglalt, 99.§ (8) bekezdésével kapcsolatban aggályos az irányelv 6. cikkének átvétele, amely az általános munkarendben foglalkoztatott munkavállalók esetében eltörölte a heti 48 órás munkaidő-korlátot azokon a heteken, ahol a

foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter – az Mt. felhatalmazása alapján - a szombatot munkanappá nyilvánítja.

Ennek kiküszöbölése érdekében javasoljuk az Mt.-be beemelni, hogy a munkaszüneti napra tekintettel alkalmazott munkaidő-beosztás esetén a heti 48 órás munkaidő-korlátot két hét átlagában kell figyelembe venni.

- **A 105.§ rendelkezése álláspontunk szerint a javaslat egyik legaggályosabb része.**

Azzal ugyanis, hogy a szöveg generális jelleggel mondja ki, hogy a heti pihenőnapok egyenlőtlenül is beoszthatók, a rendelkezés bármelyik munkavállalóra alkalmazhatóvá válik. Eddig ez a lehetőség csak az egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetén állt fenn. **A nem egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetében alkalmazott munkavállalók esetében nincs indok a pihenőidő egyenlőtlen beosztására, ezért ezt a rendelkezést nem javasoljuk a törvénybe.**

A 105.§ (1) bekezdés kapcsán ennek megfelelően kiegészítést javasolunk: „ ... A heti pihenőnap egyenlőtlenül is beosztható, egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetén.”

- **A 8.§-ban tárgyalt, 106.§ módosításával kapcsolatosan az észrevételünk a következő:**

A negyvennyolc óra heti pihenőidő esetén a szabályt pontosította a szöveg azzal, hogy a pihenőidő kezdete a munkaidő vége, és a pihenőidő a következő munkaidő kezdetéig tart. **Ez abból a szempontból aggályos, hogy az egyes, munkavégzés alóli mentesülési jogcímeket a munkáltató elmoshatja. Pl. ha valaki a munkaidő végén kapja meg a munkaközi szünetet, akkor ennek tartama az új szabály szerint – álláspontunk szerint - beletartozik a pihenőidőbe, mely a munkavállaló pihenéshez való jogát csorbítja.**

- **A 9.§-ban foglalt, 124. § (2-4) bekezdések módosításai arra törekszenek, hogy az órában nyilvántartott szabadság kérdését kezeljék.**

Megjegyezzük, hogy az irányelv 16. cikke alapján a szabadság órában történő számítása egyáltalán nem lehetséges, ezért az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezések törlését javasoljuk.

A szöveg szerint a munkavállaló egyenlőtlen munkaidő-beosztás esetén a szabadságot úgy kapja meg, hogy egy munkanapra mentesül a munkavégzési kötelezettsége alól. A módosítás azonban az alapproblémát nem oldja meg: Nem tisztázott, hogy ebben az esetben hány órát vonnak le a munkavállalótól, illetve, hogy az órában nyilvántartott szabadság mértéke mekkora.

Véleményünk szerint hiányzik az a garanciális szabály, miszerint az órában nyilvántartott szabadság esetén a munkáltató köteles meghatározni a munkavállaló éves szabadságának

mértékét. Hiányzik, hogy ezt a számítást a munkáltató milyen szabály szerint köteles elvégezni.

Jelenleg ugyanis fennáll annak a lehetősége, hogy az elméletben 20 nap éves szabadság akár három hét alatt is elfogyjon. A munkáltató ugyanis napi nyolc órával számolva állapítja meg a szabadság időkeretét, de a szabadság igénybe vétele esetén a munkavégzéssel egyező tartamban vonja le a szabadság időtartamát. Így pl. a rendszeresen tizenkét órában foglalkoztatott munkavállalónak az éves szabadságából napok vesznek el, amely a pihenéshez való alapvető jogot súlyosan csorbítja.

Továbbá, felhívjuk a figyelmet az Európai Parlament és a Tanács 2003/88/EK Irányelvének 7. cikkére: „A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy minden munkavállalót legalább négy hét éves szabadság illessen meg a nemzeti jogszabályok és/vagy gyakorlat által megállapított ilyen szabadságra való jogosultság és a szabadság biztosítása feltételeinek megfelelően.” **Az irányelv rendelkezése sérül, amennyiben a fenti garanciális szabály nem kerül az Mt.-be.**

A fentieken túlmenően – tekintettel arra, hogy a törvénymódosítás indokaként a jogalkotó a 88/2003 EK irányelvnek való megfelelést jelölte meg -, szükségesnek tartjuk az alábbi módosításokat is:

- **Az Mt. 86.§ (3) b) pont rendelkezése kiegészítése szükséges a következők szerint:**

„Az állandó vagy szokásos munkavégzési hellyel nem rendelkező munkavállalót ide nem értve - nem munkaidő a munkavállaló lakó- vagy tartózkodási helyéről a tényleges munkavégzés helyére, valamint a munkavégzés helyéről a lakó- vagy tartózkodási helyére történő utazás tartama.”

Indoklásul előadjuk, hogy a C-266/14 (Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras (CC.OO.) kontra Tyco Integrated Security SL és Tyco Integrated Fire & Security Corporation Servicios SA) ítélet egyértelműen kimondta, hogy az 2003/88/EK irányelvet sérti az a gyakorlat, ha a munkáltató az utazási időt nem tekinti munkaidőnek az állandó (vagy szokásos) munkavégzési hellyel nem rendelkezők esetében. Az uniós jognak való megfelelés, a munkáltatói visszaélés-szerű joggyakorlás, és a kötelezettségszegési eljárások elkerülése érdekében indokolt a kiegészítést megtenni.

- **A munkaidő és a pihenőidő szabályozása kapcsán általános aggályunk, hogy az irányelv szabályozását a magyar munkajog szűkítően értelmezi, különös tekintettel a munkaidő definiálására, valamint a munkába járás időtartamának pihenőidőként való kezelésére. A hazai joggyakorlatban korlátlanul pihenőidőnek minősül a munkavállaló munkába, illetve onnan való hazautazásának időtartama.**

A vasút gyakorlatában kifejezetten gyakori, hogy a munkavállalók több órát, akár napi nyolc órát töltenek el a munkába és onnan történő hazautazással, amelyet a legmegengedőbb értelmezés szerint sem tekinthetünk pihenőidőnek. Hivatkozunk az Európai Unió Bíróságának C-151/02. sz. ítéletére, amely szerint a pihenőidőnek ténylegesen a munkavállaló pihenését kell szolgálnia.

Ugyanígy aggályos az nagyobb üzemen belüli mozgás, a munkásszállító eszközre történő várakozás, vagy a hosszadalmas beléptetési (biztonsági jellegű) eljárás időtartama.

- **Irányelvbe való ütközése miatt, módosítani szükséges az Mt. 90.§ rendelkezéseit.**

Az irányelv 2. cikk 5. és 6. pontjai egyértelműen és kógens módon határozzák meg a váltott műszak fogalmát, amely nem a munkáltató tevékenységét jelenti, hanem a tevékenységen belüli munkaszervezés formáját. Ebből következik, hogy az irányelv a munkavállalók munkavégzésére értelmezi a hivatkozott rendelkezést, nem pedig a munkáltatóra (annak tevékenységére).

Ezzel összefüggésben egyértelműen szükséges definiálni a műszakpótlékra jogosult munkavállalók körét, hiszen az irányelv rendelkezéseinek a munkáltató tevékenységére történő értelmezése alapvető problémákat vet fel a jogosulti kör tekintetében.

- **Az irányelvvel ellentétes az Mt. 98.§-ában meghatározott ún. elszámolási időszak intézménye, ezért annak törlését javasoljuk.**

Az irányelv 16. cikkében meghatározott referencia-időszak intézménye egyértelműen a magyar fogalmak szerinti „munkaidő-keretnek” felelnek meg, az uniós szabályozás nem ismeri az elszámolási időszakot, sem más ehhez hasonló jogintézményt.

Ugyan a referencia-időszak fogalmát az irányelv definíciós része nem tartalmazza, a 22. cikk gyakorlatilag definiálja azt.

Az 1. pont a) bekezdésében ugyanis egyértelműen meghatározza, hogy: egy hétnapos időszak alatt a munkavállaló számára nem írható elő 48 óránál több munkaidőt, amelyet a 16. cikk b) pontjában meghatározott referencia időszak átlagában kell számítani (a kivétel szigorú garanciális szabályokhoz kötött, azonban – ahogy azt már korábban említettük – ezeket a magyar jogi szabályozás nem tartalmazza.). Magyarán a referencia-időszak egy kezdő és befejező időponttal rendelkező átlagszámítási időkeret, amelyen belül átlagosan a munkaidő mértékének megfelelő órában kell munkát végezni. Ezzel szemben, a magyar jogi szabályozás szerint lehetőség van az elszámolási időszakot munkaidő-keret nélküli alkalmazására, amely súlyosan sérti az irányelv rendelkezéseit.

- **Az irányelvnek való megfelelés érdekében szükséges az irányelv 8. cikkének átvétele, ugyanis az teljes mértékben hiányzik az Mt.-ből.**

- **A 2017. január 1-jén hatályba lépett 104.§ (4) bekezdés Mt.-be történő beemelésével a jogalkotó csak részben felelt meg az irányelv rendelkezéseinek.**

A 17. cikk az irányelv szabályaitól való eltérésekről rendelkezik, melynek keretében a (2) bekezdés egyértelműen kimondja, hogy

„a (3), (4) és (5) bekezdés szerinti eltérések elfogadhatók törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezésekkel, vagy kollektív szerződésekkel, vagy a szociális partnerek által kötött megállapodásokkal, feltéve, hogy az érintett munkavállalók számára egyenértékű kompenzáló pihenőidőt biztosítanak, vagy kivételes esetekben, ha a kompenzáló pihenőidő biztosítása objektív okok miatt nem lehetséges, akkor az érintett munkavállalókat megfelelő védelemben részesítik.”

A (3) bekezdés meghatározza, hogy a (2) bekezdéssel összhangban, el lehet térni a 3.,4.,5.,8., és 16. cikktől, melynek vonatkozásában számunkra az irányelv 3. cikkétől, azaz a napi pihenőidőre vonatkozó rendelkezésektől való eltérésnek van jelentősége. A (3) bekezdés továbbá felsorolja azokat a tevékenységeket, azon belül is azokat munkavállalókat, amelyekre az eltérések – a (2) bekezdéssel összhangban – alkalmazhatók. Ennek alapján, ide tartoznak a vasúti szállításban munkát végzők közül: az időszakos tevékenységet végzők; a munkaidejüket vonatokon töltő munkavállalók; illetve, akiknek a tevékenysége a közlekedési menetrendekhez, valamint a közlekedés folyamatosságának és rendszerességének biztosításához kapcsolódik.

Fentiekre tekintettel arra a megállapításra jutottunk, hogy az Mt. változatlan formában meghagyott 135.§ (4) bekezdése - amely szerint kollektív szerződés a 101-109. §-ban foglaltaktól az a)-e) pontban felsorolt munkavállalók tekintetében akár negatív irányban is eltérhet-, sérti az irányelv 17. cikkének (2) bekezdésében foglaltakat.

Véleményünk szerint, a jelenlegi szabályozás mellett az irányelv közvetlen alkalmazhatóságának lehetősége is felmerül, tehát, a munkavállalók a magyar bíróságon hivatkozhatnak majd az irányelv előírásaira, valamint az állammal szemben felmerülhet akár a kötelezettségszegési eljárás megindításának lehetősége is. Az irányelv közvetlen hatályának és közvetlen alkalmazhatóságának, valamint egy esetleges kötelezettségszegési eljárásnak az Mt. megfelelő módosítása elejét veheti.

Mindezen indokok alapján az Mt. 135.§ (4) bekezdésének módosítását javasoljuk oly módon, hogy a kollektív szerződésben való eltérés kizárólag a 104.§ (4) bekezdésének rendelkezéseivel összhangban legyen elfogadható:

„A felek írásbeli megállapodása a 99.§ (2) bekezdésétől eltérhet, kollektív szerződés a 101-109.§-ban foglaltaktól (az a) - e) pontokban felsorolt munkavállalók tekintetében) csak a 104.§ (4) bekezdés rendelkezéseivel összhangban térhet el.”

A munkaidőre és pihenőidőre vonatkozó szabályozások módosítása mellett, a korábban is vázolt álláspontunkkal egyezően javasoljuk a köztulajdonban álló munkáltatókra vonatkozó rendelkezések (204-207§) felülvizsgálatát, illetőleg hatályon kívül helyezését is.

Álláspontunk szerint a tulajdoni formák alapján történő megkülönböztetés indokolhatatlan. Pusztán az a tény, hogy a munkáltató köztulajdonban áll, nem adhat jogszerű okot a

megkülönböztetés alkalmazására, ugyanis az, hogy a munkáltató köztulajdonban áll, önmagában még nem releváns megkülönböztető ismérv.

Véleményünk szerint a szigorúbb szabályokat a munkáltató saját maga is alkalmazhatja, illetőleg azokat a munkáltató tulajdonosa utasításban is előírhatja a munkáltatónak, ha indokoltnak tartja. Ilyenformán a törvényi szabályozás nem megalapozott.

Álláspontunk továbbá az is, hogy a szigorú szabályozás - minden érthető és méltányolható szándéka ellenére - számos esetben a munkáltató számára is kedvezőtlen jogi környezetet teremt, szűkítve a mozgásterét és alkupozícióját. Ez a helyzet melegágya lehet annak, hogy a munkáltató „kreatív” megoldásokhoz folyamodjon. Véleményünk szerint ezen okból is célszerűbb tulajdonosi elvárásokban és nem jogszabályban előírni a kívánalmakat.

• **A 276.§ (8) bekezdés szabályával kapcsolatosan egy kiegészítést tartunk szükségesnek**, a kollektív szerződést megkötő felek érdekeinek védelmében: „Az a szakszervezet (szakszervezeti szövetség), amely a kollektív szerződés megkötését követően felel meg a (2) bekezdésben meghatározott feltételeknek, a kollektív szerződéshez félként csatlakozhat. A szakszervezet (szakszervezeti szövetség) jognyilatkozatát tizenöt napon belül a szerződéskötő felekkel írásban közli. **A csatlakozott szakszervezet (szakszervezeti szövetség) a kollektív szerződést kizárólag a magára kiterjedő hatállyal mondhatja fel.**”

Kérem tisztelt elnök urat, hogy a jelen levelünkben megfogalmazott javaslatokat hiánytalanul átemelni szíveskedjen a szövetség által megfogalmazott anyagba!

Budapest, 2017. április 19.

Meleg János
elnök